

**Методичні рекомендації  
щодо написання та оформлення  
авторських навчальних  
програм**

---



## **Навчальна програма -**


це обов'язковий нормативний документ, що визначає мету, завдання, зміст, обсяг, порядок, способи організації освітньої діяльності та вимоги до її результатів.

---



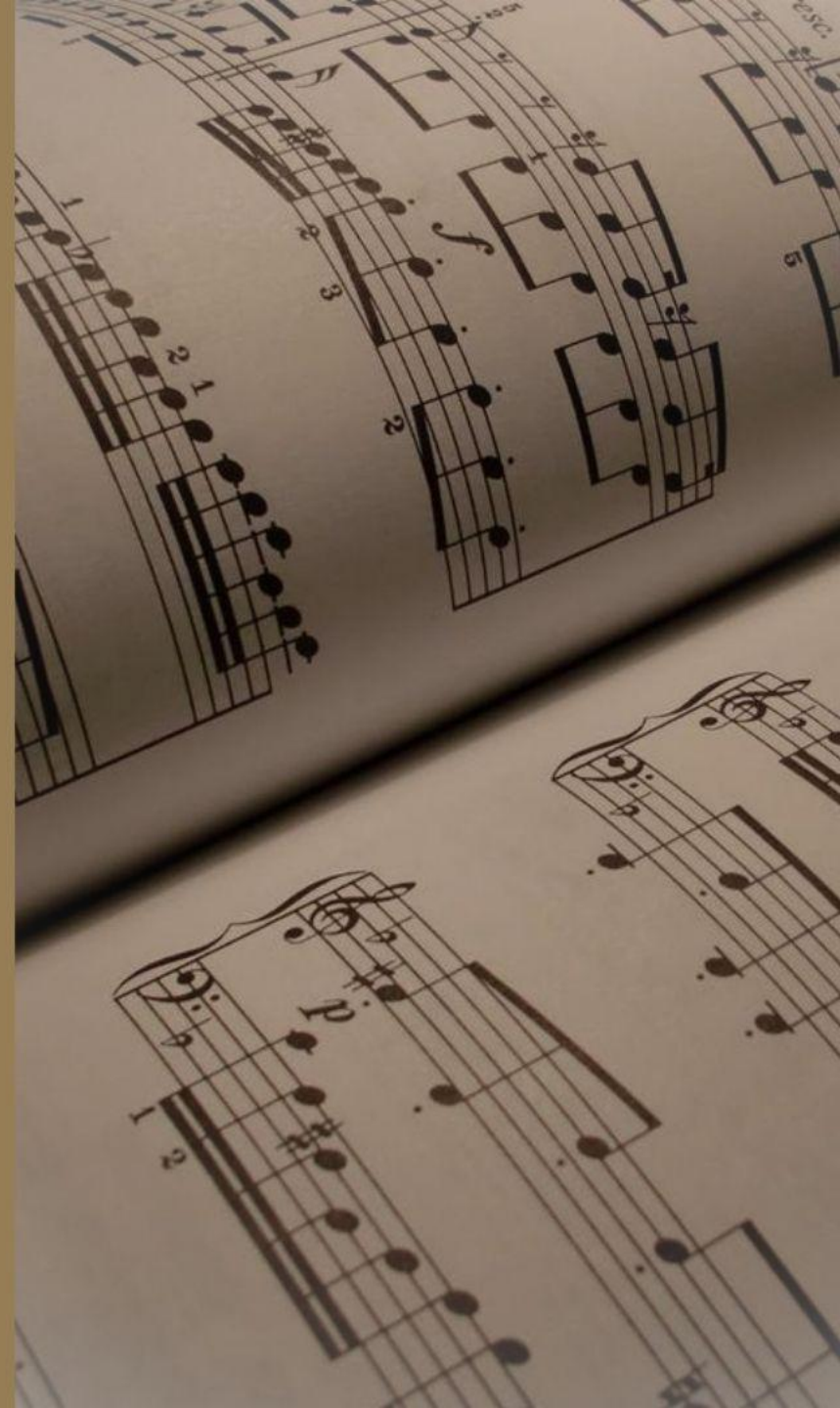
## Навчальні програми розробляються із врахуванням положень, законів України та методичних рекомендацій:

- ЗУ «Про освіту»;
- ЗУ «Про позашкільну освіту»;
- Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 серпня 2004 р. № 651 та № 1036/9635;
- Положення про затвердження типових навчальних планів для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 22.07.2008 № 676;
- методичних рекомендацій щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 05.06.2013 р. № 14.1/10-1685.



# Класифікація навчальних програм в закладі освіти

---





- **типова** – це програма, яка затверджується МОН України та рекомендується до використання в тій чи іншій галузі або напрямку діяльності;

- **модифікована (адаптована)** – це програма змінена з урахуванням особливостей організації, формування вікових та різнорівневих груп дітей, режиму та параметрів здійснення освітньої діяльності, нестандартністю індивідуальних результатів навчання та виховання;

- **експериментальна** – це програма, метою якої є вирішення певного практичного завдання, пов'язаного з подоланням труднощів у освітньому процесі чи постановкою більш складних завдань.

- **авторська програма** – це спроектований автором, на основі власної методичної концепції, освітній процес, який спрямований на оновлення змісту та якості освіти з урахуванням рівнів класифікації гуртків, зміст та засоби реалізації такої програми відрізняються новизною та актуальністю.

---



# Проектування авторських програм

---



**Авторська програма** має бути результатом інтелектуальної праці та дослідницької роботи керівника гуртка з аналізу вже наявних програм даної тематики, сучасних методик, інноваційних технологій навчання, передового педагогічного досвіду. Як правило, авторська програма передбачає реалізацію власного підходу керівника гуртка до традиційних тем. Обов'язковою умовою віднесення програми до авторської є її новизна. Тому претендент на авторство має переконливо показати відмінності його розробки від підходів інших авторів, що вирішували подібну проблему.

**Метою створення** авторської програми має бути вирішення певної проблеми, досягнення різноманітності освіти і організації освітнього процесу.

Навчальна програма нового покоління має передбачати моделювання курсу у вигляді керованого освітнього процесу. Це персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти.

# Керівник гуртка має:

- знайти і впорядкувати інформацію з відповідного навчального курсу;
- створити проєкт програми;
- подати проєкт на рецензування;
- розглянути на засіданні педради;
- оформити програму;
- відправити програму на отримання грифа чи схвалення.



# Вимоги до навчальних програм



## Незалежно від виду та рівня класифікації навчальні програми повинні відповідати таким вимогам:

- **актуальність**

- **прогностичність**

- **раціональність**

- **реалістичність**

- **цілісність**

- **контрольованість**

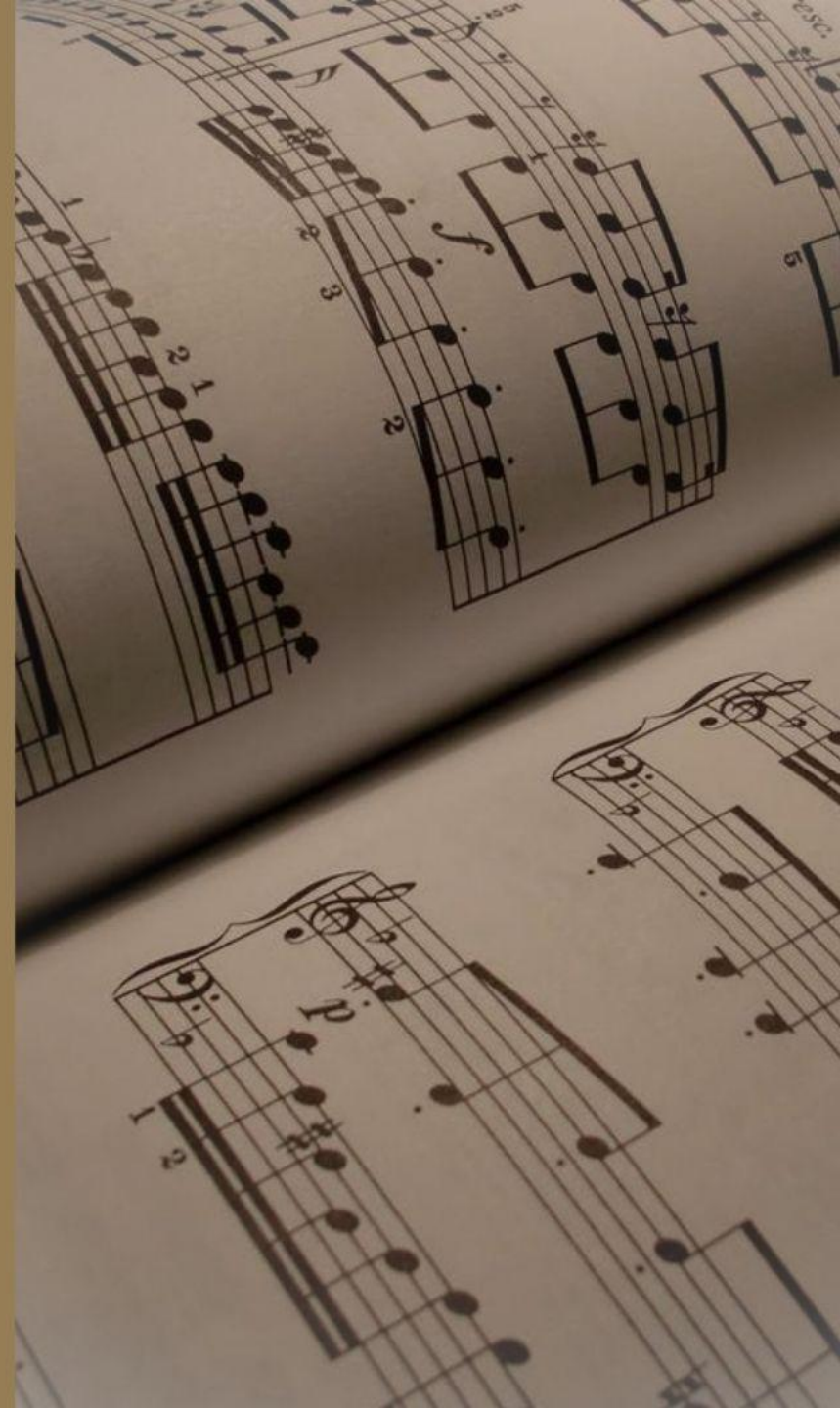
- **коригованість**

- **інтегрованість**



# Структурні елементи навчальної програми

---





- **пояснювальна записка;**

- **навчально-тематичний  
план;**

- **зміст програми;**

- **прогнозований результат;**

- **орієнтовний перелік  
обладнання (за потребою);**

- **література;**

- **додатки (за потребою).**

---



# Пояснювальна записка

**Пояснювальна записка** програми розкриває освітню концепцію навчального курсу, його мету і завдання. У ній подається коротка характеристика структури та окремих компонентів програми, особливостей організації і основні норми вивчення програмового матеріалу. Представлено основні форми і методи та методичні рекомендації до проведення занять.

Саме в пояснювальній записці розробнику навчальної програми слід прописати можливість керівника гуртка при роботі з даною навчальною програмою вносити зміни й доповнення в зміст програм, плануючи свою роботу з урахуванням інтересів учнів та гуртківців, стану матеріально-технічного забезпечення та досвіду роботи керівника гуртка. Це дасть можливість адаптувати зміст навчальної програми до різних умов використання.

---

## Пояснювальна записка до програми містить таку інформацію:

- актуальність навчальної програми, обґрунтування необхідності створення програми, її новизна, оригінальність;
- напрям позаурочної освіти та організаційна форма творчого об'єднання, в яких реалізується програма;
- посилання на навчальні програми, на основі яких розроблено програму або внесено зміни, доповнення, та обґрунтування цих змін (за потребою);
- мета і завдання програми;
- рівні, строк навчання, кількість годин на рік/тиждень;
- особливості побудови навчальної програми (за потребою);
- загальна характеристика навчально-виховного процесу, рекомендовані методи, форми, засоби навчання і контролю за досягненнями вихованців, ресурсне забезпечення.

# Зразок

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Гуртки естрадного співу займають одне з важливих місць у формуванні всебічно розвиненої людини. Такі гуртки розвивають творчі здібності учнів, вчать любити і розуміти музику, виховують їхній художній смак.

Програма гуртка естрадної пісні зорієнтована на учнів закладів професійної (професійно-технічної освіти).

Термін навчання – 1 рік.

На опрацювання навчального матеріалу відводиться 360 годин.

# Мета програми

**Мета програми** - це ідеальне передбачення кінцевих результатів навчально-виховної діяльності, на досягнення яких спрямована навчальна програма. Формулюється мета одним реченням, в якому даються відповіді на такі питання: Що ми робимо? Для кого ми це робимо? Як ми це робимо?

**Завдання програми** конкретизують мету, визначають шляхи її досягнення.

Завдання можуть бути: навчальними (озброєння учнів знаннями, спеціальними і загально навчальними вміннями та ін), виховними (формування світогляду, моралі, естетичної культури та ін.), розвиваючими (розвиток мови, мислення, пам'яті, творчих здібностей, рухової та сенсорної систем та ін.)

Коректне сформульоване завдання починаються з дієслова неозначеної форми (навчити, розвинути, удосконалити, визначити, виховати, поглибити, систематизувати та ін.).



# Зразок

Метою програми є всебічний музично-естетичний розвиток учасників колективу та створення умов для творчого розвитку дітей засобами естрадної пісні.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей: творчої, практичної, пізнавальної та соціальної.

Заняття у гуртку естрадного співу відбуваються за трьома формами: індивідуальні, групові та зведені.

Метою індивідуальних занять є розкриття вокальних можливостей учня.

Метою групових занять є досягнення злагодженого звучання в ансамблі.

Метою зведених занять є досягнення виразності співу із сценічним хореографічним втіленням.с

# Навчально-тематичний план

Навчально-тематичний план має вигляд таблиці, відображає розділи, теми та визначає співвідношення навчального часу, який відводиться на засвоєння теоретичного матеріалу та його практичне опрацювання. Загальна кількість годин для практичних занять, як правило, має бути більшою, ніж для теоретичних.



# Зразок

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ.	<b>2</b>	-	<b>2</b>
2.	Розділ 1. Назва розділу	<b>12</b>	<b>20</b>	<b>32</b>
3.	1.1. Назва теми	8	10	18
4.	1.2. Назва теми	4	10	14
5.	Розділ 2. Назва розділу	8	10	18
6.	2.1. Назва теми	8	10	18
7.	Підсумок	<b>2</b>	-	<b>2</b>
8.	Разом:	<b>54</b>	<b>90</b>	<b>144</b>

# Зміст програми

**Зміст програми** структурується за розділами та темами відповідно до навчально-тематичного плану.

Опис змісту програми здійснюється з дотриманням такої послідовності викладу матеріалу: назва розділу/теми (нумеруються арабськими цифрами, номер теми складається з номера розділу і порядкового номера теми, відокремлених крапкою); кількість годин для вивчення теми; зміст навчального матеріалу (теоретична та практична частини).



# Зразок

## ЗМІСТ ПРОГРАМИ

### **Вступ. Техніка безпеки (4 год)**

Знайомство з гуртківцями, організаційні питання. Ознайомлення з планом роботи на навчальний рік.

Вступний інструктаж з техніки безпеки, включаючи принципи і специфіку гуртка.

### **Ознайомлення з музичним обладнанням (4 год)**

Знайомство учасників колективу з основними технічними засобами.

*Практична частина.* Робота з мікрофонами, мікшерним пультом, запис музики на різноманітні носії.

---

# Прогнозований результат

Розділ передбачає обов'язкові результати навчально-виховної діяльності за кожен період навчання та має такі складові: *вихованці мають знати, вихованці мають вміти.*

Прогнозовані результати можна оформити у вигляді таблиці.

Прогнозований результат подається одразу за змістом програми та має бути пов'язаний з визначеними завданнями; теоретичним та практичним навчальним матеріалом, що був опрацьований протягом відповідного періоду навчання.

# Орієнтовний перелік обладнання

Орієнтовний перелік обладнання формується відповідно до Типових переліків навчально-наочних посібників і технічних засобів навчання для художньо-естетичних, еколого-натуралістичних, туристсько - краєзнавчих і науково-технічних позашкільних навчальних закладів системи Міністерства освіти і науки України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 08.01.2002 № 5, та містить інформацію про необхідні для організації навчально-виховного процесу матеріали, обладнання, прилади, інвентар, електронні засоби навчання тощо.

# Зразок

№ з/п	Основне обладнання	Кількість
1.	Акустична система	2 шт
2.	Мікшерний пульт	1 шт
3.	Підсилювач	1 шт
4.	Мікрофон шнурковий	4 шт
5.	Радіомікрофон	4 шт
6.	Стійка для мікрофона	4 шт
7.	Монітори акустичні	2 шт
8.	Синтезатор	1 шт

# Література

До навчальної програми може додаватися кілька списків літератури:

- використана при розробці навчальної програми;
- рекомендована для педагогів (науково-методичні видання, методичні посібники, методичні рекомендації);
- для вихованців (науково-популярні, довідкові видання, навчальні посібники, практикуми тощо).

Видання в списку літератури розміщуються в алфавітному порядку та описуються відповідно до чинного стандарту ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

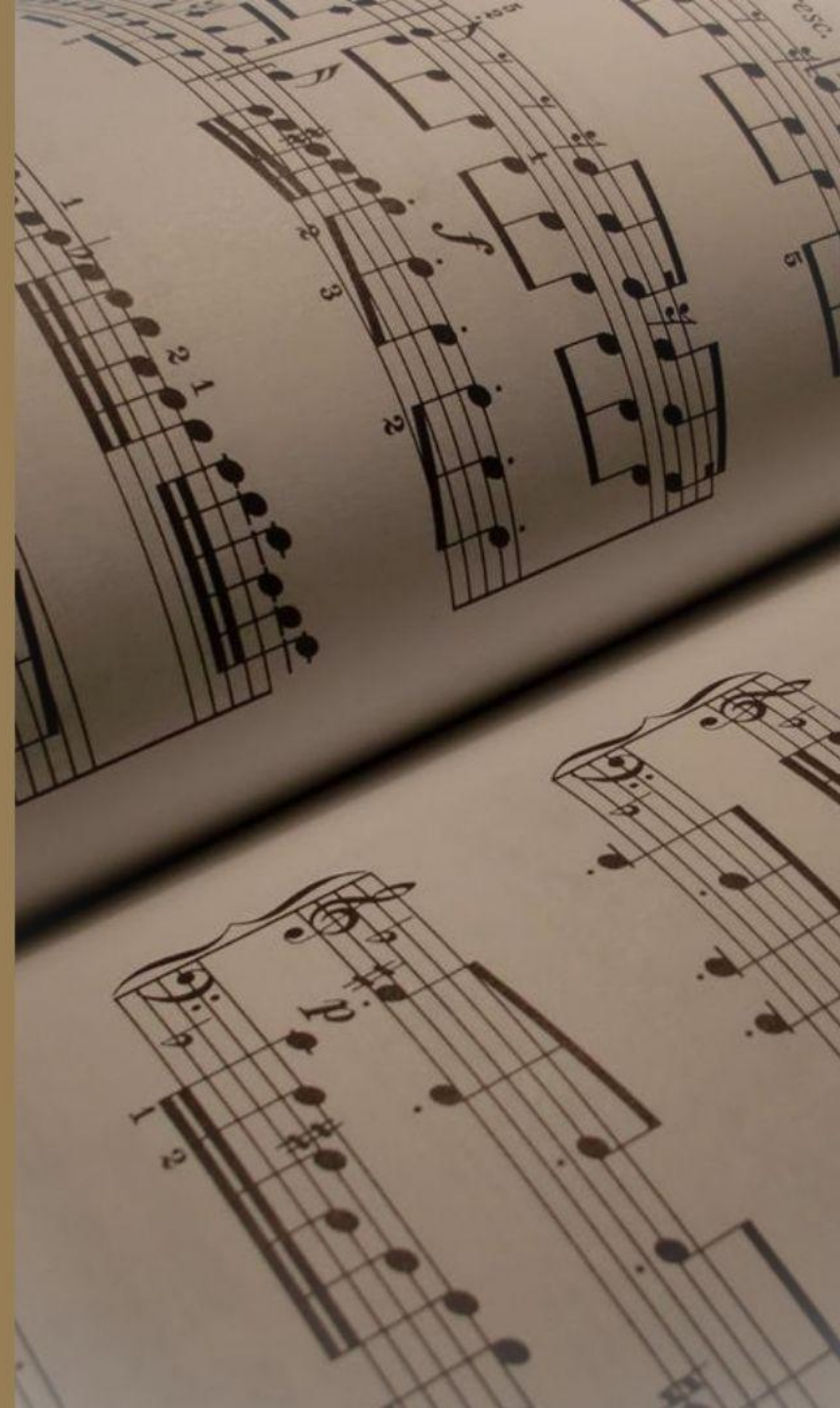
---





# Оформлення навчальної програми

---



**Оформлення навчальної програми** має відповідати вимогам Примірної інструкції з ведення ділової документації в позашкільних навчальних закладах, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 23.08.2012 № 947, а саме:

- текстовий редактор Word;
- гарнітура Times New Roman, через інтервал 1-1,5;
- поля: ліве – 3 см, праве – 1 см, верхнє, нижнє – 2 см;
- наскрізна нумерація сторінок вгорі по центру, на титульній сторінці
- номер не зазначається;
- назви структурних елементів виконуються великими літерами, жирним шрифтом.

## Титульна сторінка містить таку інформацію:

- найменування органу управління освітою;
- найменування навчального закладу;
- відомості про погодження програми;
- відомості про затвердження програми;
- напрям позашкільної освіти;
- назва програми;
- строк навчання за програмою;
- найменування населеного пункту;
- рік розроблення програми.

Відомості про автора (авторів) та рецензентів програми зазначаються на другій сторінці та містять: прізвище, ім'я, по батькові, посаду і місце роботи кожного з них.